

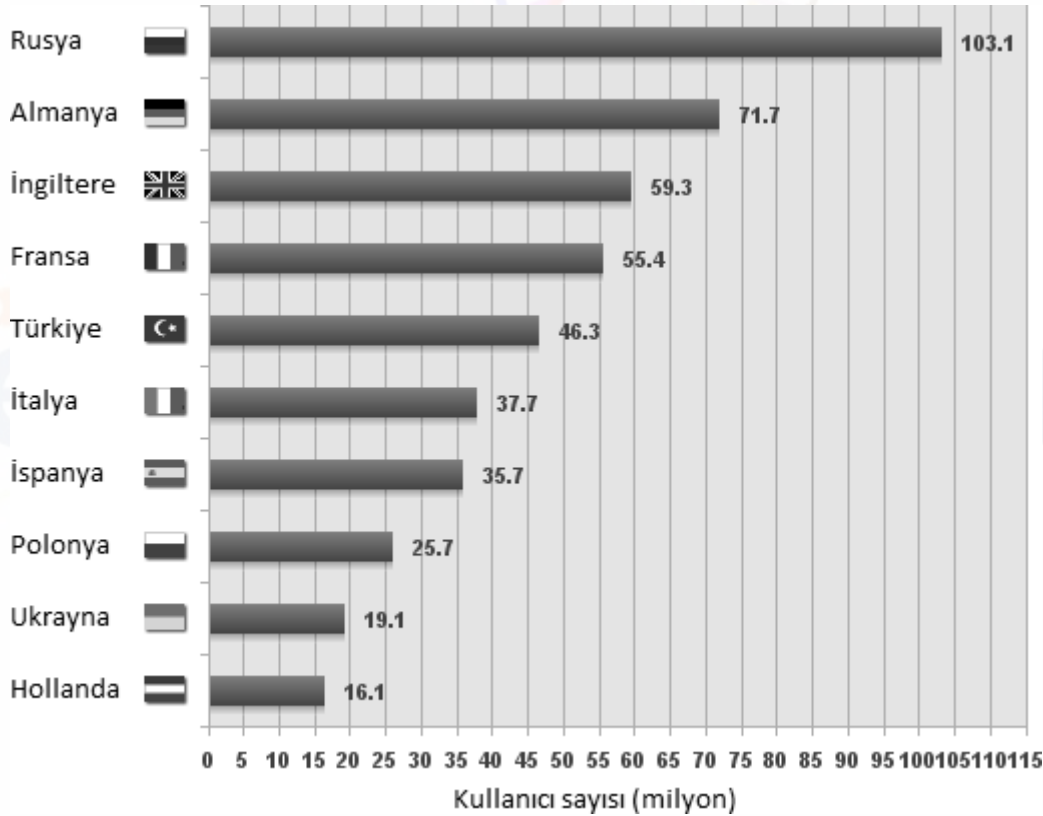

AÇIK ERİŞİM VE KİTLESEL AÇIK ÇEVİRİMİÇİ DERSLER

Aydın Eğitim ve Gençlik Derneği

Açık Erişim ve Kitleleşen Açık Çevrimiçi Dersler

En çok İnternet Kullanan 10 Avrupa ülkesi (2015)

Açık Öğretim

- Herkes için eğitim: Herkese bedava ya da çok düşük bedeller karşılığında eğitim olanağı
- Açık üniversiteler: Üniversiteler aracılığı ile farklı programlara erişim ve diploma alabilme hakkı
- Ders ve programlara açık erişim: Sertifika alınabilen ders ya da programlara açık erişim olanağı (iyi bir örnek kitlesel çevrimiçi dersler)
- Açık öğretim materyalleri: Bedava olarak erişilebilen açık öğretim kaynaklarını kullanma (ders notları, videolar vb.)
- Açık ders kitapları: Öğrenenler için bedava ders kitaplarına erişim
- Açık araştırma: Araştırma amacı ile kullanılabilen makalelere erişim
- Açık veri: Herkesin erişimi ve kullanımı için belirli paylaşım kuralları çerçevesinde ulaşılabilen veriler (Bates, 2016).

Açık Öğretim

- İlköğretim ve Lise Düzeyinde Uygulamalar
 - Açık İlköğretim Okulu
 - Açık Öğretim Lisesi
- Yüksek Öğretim
 - Anadolu Üniversitesi,
 - Orta Doğu ve Teknik Üniversitesi,
 - Sakarya Üniversitesi,
 - Ahmet Yesevî,
 - Gazi Üniversitesi,
 - Ankara Üniversitesi,
 - İstanbul Teknik Üniversitesi ve diğer e-öğrenme imkânı sağlayan yüksek öğretim kuruluşları
- Meslekî Gelişim

Açık Erişim

Eğitim yaklaşımları ve uygulamalarında meydana gelen radikal ve önemli değişimlerden bazıları:

- Uluslararasılaşma ve öğrenci hareketliliği
- Yükseköğretim ve hayat-boyu öğrenme süreçlerinde kalitenin yükselmesi
- Değişen öğrenen profili
- Uzaktan ve harmanlanmış öğretimin yaygınlaşması
- Eğitim dünyasındaki sınırların yok edilmesi ve uluslararası eğitim olanaklarının artması (Patru & Balaji, 2016).

Açık Erişim

Açık erişim, Budapeşte Açık Erişim Girişimi tarafından “bilimsel literatürün İnternet aracılığıyla finansal, yasal ve teknik bariyerler olmaksızın, erişilebilir, okunabilir, kaydedilebilir, kopyalanabilir, yazdırılabilir, taranabilir, tam metne bağlantı verilebilir, düzenlenebilir, yazılıma veri olarak aktarılabilir ve her türlü yasal amaç için kullanılabilir olması” olarak tanımlanmaktadır (<http://acikerisim.org/>).

Açık Ders Malzemeleri

- ODTÜ Açık Ders Malzemeleri <http://ocw.metu.edu.tr/?lang=tr>
- Ankara Üniversitesi Açık Erişim Sistemi <http://acikarsiv.ankara.edu.tr/>

Açık Öğreti Kaynakları

- Açık öğretim kaynaklarınının tekrar kullanılabilir, tekrar dağıtılabılır, güncellenebilir, tekrar bir araya getirilebilir ve sürdürülebilir olması önemlidir.
 - Tekrar kullanılabilir: Kişiler materyalin bir bölümünün ya da tamamını kendi amaçları için kullanabilir.
 - Tekrar dağıtılabılır: Kişiler materyalleri başkaları ile paylaşabilir.
 - Güncellenebilir: Kişiler materyali uyarlayabilir, güncelleyebilir, çevirebilir (başka bir dile) ya da değiştirerek kullanabilir.
 - Tekrar bir araya getirilebilir: Kişiler bir ya da daha fazla kaynağı bir araya getirerek yeni bir kaynak oluşturabilir.
 - Sürdürülebilir: Dijital hak yönetimi konusunda hiçbir sınırlılık yoktur.

Kitlesele Açık Çevrimiçi Dersler (KAÇD)

İlk kez 2008 yılında kullanılmış bir kavram olmakla beraber (Downes, 2012), Kitlesele Açık Çevrimiçi Dersler (Massive Open Online Courses-MOOCs) yılı olarak adlandırılan 2012 yılından beri, yükseköğretim ve hayat-boyu öğrenme süreçlerinde model olarak bazı üniversiteler tarafından benimsenerek gittikçe yaygınlaştı.

- **Kitlesele:** Kitlesele eğitim vermek üzere tasarlanmaktadır. Ders öyle bir biçimde tasarlanmıştır ki, katılımcı sayısının artması sunulan hizmetler açısından iş yükü artışına neden olmaz
- **Açık:** Ders içeriğine isteyen herkes ücretsiz olarak erişebilir.
- **Çevrimiçi:** Dersin tüm içeriğine İnternet üzerinden ve istenilen cihazlarla erişilebilir. İçeriğin tamamı dijital ortamda bulunmalı ve erişilebilir olmalıdır.
- **Dersler:** Sunulan içerik tamamen bir öğrenme deneyimidir. Öğrenme hedefleri, içeriği ve değerlendirme araçları vardır. Belli ölçütlere göre sonunda sertifika da alınabilmektedir.
- Anadolu Üniversitesi [Anadolu Üniversitesi Kitlesele Açık Ders Portalı](http://akadema.anadolu.edu.tr/)
<http://akadema.anadolu.edu.tr/>

Kitlesele Açık Çevrimiçi Ders Türleri

- Oluşturmacı Kitlesele Açık Çevrimiçi Dersler (OKAÇD) ağ üzerinden öğrenme üzerine kurulmuş, genellikle sosyale ortamlarda yürüyen tartışmalara ve paylaşımlara dayanan derslerdir.
 - Öğrenenin özerkliği
 - Çeşitlilik
 - Etkileşim
 - Açıklık

Kitlesele Açık Çevrimiçi Ders Türleri

- Genişletilmiş Kitlesele Açık Çevrimiçi Dersler (GKAÇD) bilgi iletme modeline dayalı olarak geliştirilmiş kısa ders videolarından oluşan derslerdir. Bu derslerde otomatik değerlendirme ve akran değerlendirme de kullanılabilir. En yaygın kullanılan ders biçimidir ve bilinen örnekler arasında Coursera, Udacity ve edX yer almaktadır.
 - Özel tasarlanmış yazılım
 - Otomatik notlandırılan değerlendirmeler
 - Akran Değerlendirme
 - Destek Materyalleri
 - Paylaşımaya açık tartışma ortamı
 - Rozet ve sertifikalar
 - Öğrenme analitikleri

KAÇD için Güçlü ve Sınırlı Yönler

e-Derslerin Güçlü Yanları

- İstenilen noktadan bedava erişim:
- 7/24 erişime açık
- Zengin kaynaklar
- Kendi hızında öğrenme
- Güncellenebilirlik
- Öğrenci merkezli öğretim ortamı
- Ekonomik
- Hayat boyu öğrenme
- Kitlesele eğitim

öğretim ve gençlik
derneği

KAÇD için Güçlü ve Sınırlı Yönler

e-Derslerin Güçlü Yanları

- Teknik sorunlar
- İnternet trafiği
- Pasif öğrenciler
- Şifresiz iletişim ortamları
- Telif hakları
- İçerik uygunluğu
- Öğrenci sorumluluğu
- Gecikmeli dönütler
- Değerlendirme güçlüğü
- Katılımcı profili

Telif Hakları, Fikri Haklar ve Dijital Hakların Yönetimi

- Telif hakları fikirleri değil, fikirlerin sunulma biçimlerini koruma altına almaktadır.
- Telif haklarının kişisel ve toplumsal olmak üzere iki önemli amacı vardır.
- Kişisel amaç yaratıcı eser sahiplerini telif hakları aracılığıyla ödüllendirmek ve daha fazla eser yaratmaya teşvik etmektir.
- Toplumsal amaç ise özgün ve yaratıcı eserleri belirli bir süre geçtikten sonra toplumdaki herkesin yararına sunabilmektir (Tonta, 2003).

E-öğrenmede Telif Hakkı Uygulamaları

- Basılı materyaller telif hakkı uygulaması konusunda,
- Bir e-ders kapsamında,
- Kitapların belli bölümleri,
- Orijinal makaleler,
- İnternet üzerindeki resimler vb. çalışma amacı ile uzaktan eğitim ders içeriğine katılmak istenebilir.

Fikri Haklar

- Günümüzde fikri haklar teknoloji, ekonomi ve ticaret alanlarını birbirine bağlayan bir köprü olarak görülmektedir.
- Genel anlamıyla günlük hayatta karşımıza çıkan marka, patent, tasarım, eser, yapım ve yayın gibi ürünlerin üzerindeki haklardır.
-
- Fikri haklar ile ilgili düzenlemeler, bu hakların toplum yararına kullanılmasından kaynaklanmaktadır.
- Fikri haklar alanında uluslararası boyutta çalışmalar temel olarak Dünya Fikri Haklar Örgütü (WIPO) (<http://www.wipo.int/portal/en/index.html>) tarafından yürütülmektedir.

Dijital Hak Yönetimi (DRM)

- DRM (Digital Rights Management), dijital medyaların (film, müzik gibi) günümüzde çok kolay bir şekilde kopyalanabilir olması sebebiyle lisans haklarını kontrol etmek amacıyla geliştirilmiştir. DRM dijital haklar yönetiminin kısaltılmış ifadesidir.
- DRM, çevrimiçi mağazalar gibi içerik sağlayıcılar tarafından, kendilerinden aldığınız dijital müzik, video, yazılım ve oyun gibi ürünlerin nasıl kullanılacağını ve dağıtılacağını denetim altında tutmak amacıyla kullanılan bir teknolojidir.
- DRM teknolojileri, dijital içerik ve cihazların kopyalama ve dağıtım konusunda kontrolünü sağlamak için çalışırlar.
- Şifreleme ve anahtar gibi farklı bilgisayar teknolojilerine dayalı olarak çalışır.

Creative Commons – Adil Kullanım

- Creative Commons (kısaca CC) kâr amacı gütmeyen, telif hakları alanında esneklik ve paylaşımı yaygınlaştırmak amacıyla kurulmuş bir düşünce hareketi ve organizasyonudur.
- Creative Commons, 2001 yılında Center for the Public Domain kuruluşunun desteğiyle başlayan ve aralarında fikri mülkiyet konusunda uzman pek çok sanatçı ve girişimcinin bulunduğu bir grup tarafından kurulmuştur (creativecommons.org/about/history).
- Creative Commons amacına ulaşmak için sanatçılara ve genel olarak tüm eser sahiplerine, yasanın kendilerine tanıdığı kimi hakları kamuyla paylaşabilmelerine olanak sağlayacak, özel olarak hazırlanmış telif lisansı sözleşmeleri önermektedir.
- Özgür Yazılım Vakfı tarafından daha önce meydana getirilen GNU Genel Kamu Lisansı metinlerini temel alan bu sözleşmelerin özelliği, yaratıcı kişilere, telif hakkından tamamen feragat etmeksizin eserlerini paylaşımına açmalarına olanak tanınmasıdır.

Creative Commons Lisans Türleri

aydın
eğitim ve gençlik
derneği
▶▶▶▶▶

Teşekkürler

Avrupa Birliği tarafından ortak finanse edilmektedir

“Erasmus+ (Avrupa Dayanışma) Programı kapsamında Avrupa Komisyonu tarafından desteklenmektedir. Burada yer alan içerik yazarın görüşlerini yansıtmaktadır ve bu görüşlerden Avrupa Komisyonu ve Türkiye Ulusal Ajansı sorumlu tutulamaz.”